

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/106/2024
Identifikačné číslo spisu:	7109213967
Dátum vydania rozhodnutia:	29.05.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7109213967.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne D. Y., narodenej XX. H.D. XXXX, U., J. Ú. XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou Steiner & Associates s. r. o., Košice, Timonova 3457/4B, IČO: 36 864 081, proti žalovanej obchodnej spoločnosti Slovak Telekom, a. s., Bratislava, Bajkalská 28, IČO: 35 763 469, zastúpenej advokátkou JUDr. Ingrid Čisárovou, Košice, Kuzmányho 57, o zaplatenie 12 162,19 eura s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Košice (pôvodne Okresnom súde Košice I) pod sp. zn. 11C/311/2009, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 07. decembra 2023 v spojení s doplniacim rozsudkom z 21. marca 2024 sp. zn. 3Co/201/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 07. decembra 2023 v spojení s doplniacim rozsudkom z 21. marca 2024 sp. zn. 3Co/201/2022 vo výrokoch o trovách konania z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia v r a c i a odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 24. júna 2022 č. k. 11C/311/2009-572 konanie o zaplatenie sumy 7 942,19 eura zastavil a v prevyšujúcej časti zamietol žalobu o peňažnom nároku žalobkyne titulom jednorazovej náhrady za užívanie parcely, na ktorej žalovaná zrealizovala telekomunikačnú líniovú stavbu. Zároveň žalovanej priznal náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 100 % a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

1.1. Súd prvej inštancie mal z vykonaného dokazovania za preukázané, že k vzniku obmedzenia užívania nehnuteľnosti došlo v období od 16. až 17. decembra 2007, avšak vzhľadom na to, že žalovaná žalobkyňu neupovedomila o vykonanom oprávnení 15 dní vopred, súd zohľadnil porušenie tejto povinnosti a mal za to, že za dátum začatia plynutia prekluzívnej lehoty na uplatnenie nároku je nutné považovať až dátum, kedy sa žalobkyňa dozvedela o telekomunikačnej stavbe žalovanej, t. j. dňa 21. februára 2008. Jednoročná prekluzívna lehota v zmysle § 61 ods. 5 veta druhá zákona o elektronických komunikáciách tak podľa súdu prvej inštancie uplynula 21. februára 2009.

1.2. Prvoinštančný súd mal ďalej za nesporné, že medzi žalobkyňou a jej synom existovala ústna plná

moc na jej zastupovanie pri prešetroení záležitostí zriadenia telekomunikačnej stavby. Poukázal na to, že žalobkyňa ani jej právny zástupca nikdy nespomenuli a ani nepreukázali, že žalobkyňa, resp. jej syn akýmkoľvek spôsobom oznámil tretím osobám, že nie je oprávnený, nemá mandát, čo sa týka uplatnenia jednorazovej priemernej náhrady. Uviedol, že syn žalobkyne navrhol na jednaní dňa 04. apríla 2008 sumu vo výške 800,- Sk/m², v súvislosti s čím mal za nesporné, že syn žalobkyne prekročil svoje oprávnenie vyplývajúce z ústneho plnomocenstva žalobkyne, o ktorom sa žalobkyňa dozvedela z listu žalovanej zo dňa 15. apríla 2008, pričom žalovanej bez zbytočného odkladu neoznámila svoj nesúhlas ohľadom prekročenia oprávnenia na zastupovanie jej synom. Súd prvej inštancie mal teda za to, že žalobkyňa v zmysle § 33 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) toto prekročenie schválila. Následne právne uzavrel, že žalobkyňa si riadne uplatnila nárok na príslušnom podniku už na konci dňa 04. apríla 2008. Keďže 6-mesačná premľacia lehota na uplatnenie nároku uplynula najneskôr dňa 04. októbra 2008 a žalobkyňa podala žalobu na súde až 16. júna 2009, súd prihládajúc na žalovanou vznesenú námietku premľania nárok žalobkyne zamietol. V tomto kontexte za nedôvodnú súd prvej inštancie považoval námietku žalobkyne, že súd nemal prihliadať k žalovanou vznesenej námietke premľania, a to z dôvodu rozporu s dobrými mravmi. Podľa názoru súdu si žalobkyňa sama zavinila uplynutie premľacej doby, pričom žiadna s ňou prezentovaných skutočností nepredstavuje dôvod, ktorý by ospravedľňoval uplatnenie tohto nároku pred jej uplynutím. Skutočnosť, že žalovaná je spoločnosťou s vysokými ziskami, nemohla byť podľa súdu dôvodom na odmietnutie práva žalovanej brániť sa v konaní námietkou premľania. Napokon súd prvej inštancie dispozíciu úkonov žalobkyne z 28. marca 2022 posúdil ako čiastočné späťvzatie žaloby, preto konanie ohľadom sumy 7 942,19 eura zastavil.

1.3. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1, § 256 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), keď nevzhliadol naplnenie podmienok pre uplatnenie § 257 CSP. Súd prvej inštancie nevidel dôvody hodné osobitného zreteľa tak v osobnom či majetkovom postavení žalobkyne ani v predmete sporu. Uviedol, že žalobkyňa v konaní ani nežiadala aplikovať ustanovenie § 257 CSP, pričom bez ďalšieho nemohol prihliadnuť ku skutočnosti, že žalovaná je v ekonomicky silnejšom postavení. Dodal, že ani vek žalobkyne nemôže byť automaticky dôvodom hodným osobitného zreteľa. Poukázal na to, že žalobkyňa bola v konaní aktívna, produkovala mnoho písomných vyjadrení, navrhovala dokazovanie, pričom bola zastúpená právnym zástupcom s povinnosťou úhrady jeho odmeny v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti č. 655/2004 Z. z. Súd napokon uviedol, že zohľadnil aj okolnosti a časové súvislosti uplatneného nároku, keď žalobkyňa mala dostatočný časový priestor na podanie žaloby po tom, čo po predžalobnej komunikácii a stretnutiach so žalovanou bolo zrejmé, že k dohode nedospeli.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolania žalobkyne i žalovanej rozsudkom zo 07. decembra 2023 v spojení s doplniacim rozsudkom z 21. marca 2024 sp. zn. 3Co/201/2022 rozhodnutie súdu prvej inštancie I. v zamietajúcom výroku potvrdil; II. vo výroku o zastavení konania v sume 7.942,19 eur potvrdil; III. zmenil vo výroku o trovách konania tak, že nepriznal stranám sporu náhradu trov konania. Zároveň vyslovil, že stranám sporu nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd bol v prejednávanej veci toho názoru, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci, ak dospel k záveru, že nárok žalobkyne je premľaný, ktorý následne aj správne právne posúdil. Z vykonaného dokazovania považoval za nesporné, že žalobkyňa splnomocnila svojho syna M.P. E. Y. na zisťovanie okolností ohľadom výstavby líniovej stavby na jej pozemku - uloženia telekomunikačných káblov. Syn žalobkyne M. E. Y. na základe tohto splnomocnenia zastupoval žalobkyňu pri miestnom zisťovaní vykonaným stavebným úradom dňa 21. februára 2008, na ktorom sa prezentoval podpisom ako vlastník pozemku a vlastnoručne listinu podpísal. Na uvedenom stretnutí nesúhlasil s jednorazovým odškodnením a požadoval dlhodobý prenájom dotknutej parcely. Odvolací súd ďalej uviedol, že syn žalobkyne M. E. Y. sa rovnako zúčastnil dňa 04. apríla 2008 pracovného jednania za prítomnosti zástupcu žalovanej, na ktorom požadoval primerané odškodnenie vo výške 800,- Sk/m² na ploche 221 m². Listom z 15. apríla 2008 žalovaná uviedla, že požiadavku na jednorazovú primeranú náhradu vo výške 13.920,- eur navrhnutú zástupcom žalobkyne na rokovaní 04. apríla 2008 považuje za nadštandardnú. Následne listom z 13. februára 2009 právny zástupca žalobkyne uplatnil nárok na jednorazovú primeranú náhradu žalovanej vo výške 12 162,19 eura.

2.2. K otázke, či syn žalobkyne konal ako nespĺnomocnený spltomocnenec (§ 33 ods. 2 OZ), či iba prekročil plnú moc udelenú žalobkyňou (§ 33 ods. 1 OZ) odvolací súd uviedol, že syn žalobkyne M.. E. Y. bol žalobkyňou spltomocnený k vybavovaniu záležitostí ohľadom výstavby líniovej stavby na jej parcele a teda uplatnením práva na jednorazovú primeranú náhradu iba prekročil plnú moc ohľadom vybavovania záležitostí. Odvolací súd mal teda za to, že uplatňovanie práva spltomocnencom na jednorazovú primeranú náhradu (vzhľadom na to, že v konaní nebolo preukázané, aby bol na to spltomocnený) malo bezprostredný vzťah k udelenému spltomocneniu a predstavovalo (maximálne) prekročenie plnej moci v zmysle § 33 ods. 1 OZ. Keďže žalobkyňa bez zbytočného odkladu neprejavila nesúhlas s konaním jej syna, platí, že prekročenie schválila a týmto prejavom je viazaná. Vzhľadom na uvedené odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie dospel k správneému právneému záveru, že žalobkyňa si uplatnila právo na jednorazovú primeranú náhradu u žalovanej dňom 04. apríla 2008, preto šesťmesačná premlčacia lehota na uplatnenie nároku na súde uplynula márne dňa 04. októbra 2008, pokiaľ žalobkyňa podala žalobu na súde až dňa 16. júna 2009.

2.3. Za dôvodné považoval odvolací súd odvolanie žalobkyne, ale aj žalovanej vo výroku o trovách konania, keď bol toho názoru, že v prejednávanej veci sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania úspešnej žalovanej v zmysle § 257 CSP. Za významné v tejto súvislosti považoval osobné a sociálne pomery žalobkyne, ktorá je vo veku 95 rokov, ako aj výnimočnosť prejednávanej veci, ak žalovaná pri svojej stavebnej činnosti porušila povinnosť oznámiť žalobkyni uloženie telekomunikačných káblov 15 dní vopred, preto postupom podľa § 288 CSP prvoinštančné rozhodnutie vo výrokoch o trovách konania zmenil a stranám sporu náhradu trov konania nepriznal.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila poukazom na ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Dovolateľka namietala, že odvolací súd sa dôsledne nevysporiadal s jej odvolacími námietkami vo vzťahu k nepriznaniu trov odvolacieho konania, resp. priznaniu nároku na náhradu trov odvolacieho konania žalobkyni a bez riadneho odôvodnenia dokonca žalovanej nárok na náhradu trov konania vôbec nepriznal. Odvolací súd konštatoval, že v prejednávanej veci sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania úspešnej žalovanej spočívajúce v osobných a sociálnych pomeroch žalobkyne, ktorá je vo veku 95 rokov, a to bez toho, aby toto svoje tvrdenia oprel o akýkoľvek dôkaz. Dodala, že vek žalobkyne bez ďalšieho neznamená, že jej sociálne a majetkové pomery sú zlé. Napokon, súd sociálne pomery žalobkyne žiadnym spôsobom nezisťoval a napriek tomu vyslovil, že sú dôvodom hodným osobitného zreteľa pre nepriznanie nároku na náhradu trov konania úspešnej žalovanej. Uvedené považovala dovolateľka za prejav svojvôle či arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Ďalej poukázala na to, že odvolací súd svoj záver o naplnení dôvodov hodných osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP oprel aj o skutočnosť, že žalovaná pri svojej stavebnej činnosti porušila povinnosť oznámiť žalobkyni uloženie telekomunikačných káblov 15 dní vopred, avšak túto myšlienku a záver žiadnym spôsobom nerozvinul, z ktorého dôvodu je v tejto časti napadnuté rozhodnutie nepreskúmateľné. Vzhľadom na to, že odvolací súd sa nevysporiadal s argumentáciou žalovanej, ani s argumentáciou súdu prvej inštancie a bez vysvetlenia dospel k skutkovým záverom, ktoré nemajú oporu v predložených dôkazoch, podľa žalovanej jej znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné právo neúspešnej strany namietat konkrétne skutkové alebo právne závery súdu v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

3.2. Dovolateľka súčasne uplatnila dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keď podľa jej názoru sa odvolací súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia veci tým, že pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania neaplikoval § 255 CSP a neuplatnil zásadu úspechu v spore, ale nesprávne aplikoval § 257 CSP, pričom pre jeho uplatnenie neboli splnené podmienky. Odvolací súd sa uvedeným postupom odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (5Cdo/67/2010, 6MCdo/5/2011, 5MCdo/24/2011), keď bez náležitého odôvodnenia a bez toho, aby v danom prípade išlo o celkom výnimočný prípad, nepriznal nárok na náhradu trov konania žalovanej, ktorá mala v spore plný úspech, ale uplatnil § 257 CSP a stranám sporu nárok na náhradu trov konania nepriznal. Na základe uvedeného navrhla, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že žalovaná účelovo poukazuje na taký výklad ustanovenia § 257 CSP, ktorý opomína okolnosti prejednávaneho prípadu a strán sporu. Poukázala na to, že dôvodom osobitného zreteľa sú aj tzv. osobné pomery strany sporu, ktoré v danom prípade spočívajú vo vysokom veku žalobkyne (toho času 97 rokov). Neoznámenie zámeru prekopat pozemok žalobkyne a uložiť tam telekomunikačný kábel žalovanou zohralo kľúčovú úlohu, pretože ak by žalovaná vopred notifikovala žalobkyňu o plánovanej realizácii výkopových prác na jej pozemku, žalobkyňa by mohla bezprostredne namietat' takýto postup, čo by úplne zabránilo tomuto súdnemu sporu. Žalobkyňa uzavrela, že pokiaľ by odvolací súd takto nerozhodol o trovách konania, bolo by rozhodnutie extrémne nespravodlivé proti žalobkyňi. Navrhla podané dovolanie zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolateľka vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala nedostatočné odôvodnenie, resp. arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia v súvislosti s rozhodovaním o náhrade trov konania.

8. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolaťela o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP irelevantné, či k dovolaťelom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

9. Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania pre existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) CSP konštatoval dovolací súd v uznesení Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. septembra 2021 sp. zn. IVObo/2/2021: „Rozhodnutím, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí pre účely posudzovania väd zmätočnosti v zmysle § 420 CSP, je aj rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol s konečnou platnosťou o odvolaní proti výroku o náhrade trov konania“. Obdobný názor vyslovil aj v ďalších svojich rozhodnutiach (4Cdo/155/2020, 2Cdo/89/2020, 9Cdo/68/2021).

10. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaťel uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Nasledujúci judikatúra Ústavného súdu SR (napr. I. ÚS 387/2019) každé rozhodnutie súdu, ktorým

sporovej strane neprizná náhradu trov konania, musí byť zo svojej podstaty výnimočným rozhodnutím, prijatým na základe riadneho zváženia všetkých relevantných okolností konkrétneho prípadu a na základe prísne reštriktívneho výkladu § 257 CSP a v ňom obsiahnutej formulácie „dôvody hodné osobitného zreteľa“. Ustanovenie § 257 CSP predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd podľa neho nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu nahradiť trovy konania úspešnej strane, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane. Dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon neuvádza ani exemplifikatívne a výklad týchto podmienok ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že tým vytvára priestor na celkom voľnú úvahu súdu. V zmysle dnes už ustálenej judikatúry (pozri k tomu napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2MCdo/17/2009, sp. zn. 5Cdo/67/2010 či sp. zn. 3MCdo/46/2012) ustanovenie § 257 CSP nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihladiť. Ustanovenie § 257 CSP preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihladiť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. V prípade jeho aplikácie však platí, že musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Výnimočnosť môže spočívať tak v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach na strane účastníkov konania. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery všetkých účastníkov konania a tiež na okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní (m. m. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. M Cdo 14/99, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2000 a rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 469/2013).

13. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu SR riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

14. Odôvodnenie rozhodnutia súdu, z ktorého nemožno zistiť, akým spôsobom súd postupoval pri posudzovaní rozhodných skutočností v prejednávanej veci, nevyhovuje zákonným požiadavkám, ktoré CSP kladie na obsah odôvodnenia rozhodnutia a v konečnom dôsledku takéto rozhodnutie zasahuje do základných práv strany sporu, ktorá má nárok na to, aby bola jej vec spravodlivo posúdená. Civilný súd je preto povinný svoje rozhodnutie riadne odôvodniť, je povinný tiež zrozumiteľným spôsobom vysvetliť, ako a prípadne prečo sa určitou námietkou nezaoberal. Odôvodnenie rozhodnutia musí stranám sporu umožňovať spoznať úvahy súdu, ktoré boli relevantné pre výsledok konania, a tým preskúmateľnosť súdneho rozhodnutia z hľadiska zákonnosti a vecnej správnosti. Pre presvedčivosť súdneho rozhodnutia je zároveň kľúčové, aby súdy reagovali na substantívne argumenty a námietky strán sporu a aby vysvetlili, prečo ich neprijali.

15. Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vo výrokoch o trovách konania z hľadiska vyššie definovaných požiadaviek na riadne odôvodnenie

rozhodnutia a s tým súvisiace právo na spravodlivý proces, nespĺňa náležitosti riadneho a presvedčivého odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

16. Súd prvej inštancie v posudzovanej veci vyčerpávajúco (obsahom i rozsahom) zdôvodnil svoje rozhodnutie o trovách konania a poskytol dôvody, pre ktoré v danom prípade neuplatnil moderačné oprávnenie v zmysle § 257 CSP (viď body 109. až 121. jeho odôvodnenia). Prvoinstančný súd po interpretácii relevantnej právnej úpravy s poukazom na rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít náležite vysvetlil podmienky, za splnenia ktorých možno pristúpiť k aplikácii ustanovenia § 257 CSP. Následne posudzujúc okolnosti prejednávaneho sporu konštatoval, že v tomto konkrétnom prípade nevzhliadol dôvody hodné osobitného zreteľa, či už v osobnom, alebo majetkovom postavení žalobkyne a ani v predmete sporu. Poukázal na to, že žalobkyňa v konaní nežiadala aplikovať ustanovenie § 257 CSP, pričom bez ďalšieho nemohol prihladiť ku skutočnosti, že žalovaná je v ekonomicky silnejšom postavení. Dodal, že ani vek žalobkyne nemôže byť automaticky dôvodom hodným osobitného zreteľa. Ďalej dôvodil, že žalobkyňa bola v konaní aktívna, produkovala mnoho písomných vyjadrení k predmetu sporu, navrhovala dokazovanie, pričom bola zastúpená právny zástupcom s povinnosťou úhrady jeho odmeny v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti č. 655/2004 Z. z., keďže opak z konania nevyplynul. Tiež zdôraznil, že každý žalobca si musí byť vedomý toho, že v prípade neunesenia dôkazného bremena o dôvodnosti jeho nároku, bude znášať povinnosť uhradiť trovy konania protistrane. Súd prvej inštancie napokon uviedol, že zohľadnil aj okolnosti a časové súvislosti uplatneného nároku, keď žalobkyňa mala dostatočný časový priestor na podanie žaloby po tom, čo po predžalobnej komunikácii a stretnutiach so žalovanou bolo zrejmé, že k dohode o výške jednorazovej primeranej náhrady nedospeli.

17. Naproti tomu odvolací súd odchyľne od súdu prvej inštancie dospel k záveru, že „v prejednávanej veci sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania úspešnému žalovanému spočívajúce v osobných a sociálnych pomeroch žalobkyne, ktorá je vo veku 95 rokov, ako aj výnimočnosti prejednávanej veci, ak žalovaný pri svojej stavebnej činnosti porušil povinnosť oznámiť žalobkyni uloženie telekomunikačných káblov 15 dní vopred, preto odvolací súd postupom podľa § 288 C.s.p. rozsudok vo výrokoch o trovách konania zmenil a stranám sporu náhradu trov konania nepriznal“ (viď bod 36. odôvodnenia).

18. Podľa názoru dovolacieho súdu uvedené odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nemožno považovať za presvedčivé a poskytujúce dostatočné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie o zmene výroku o trovách konania a nepriznanie náhrady trov konania stranám sporu, a to najmä za situácie, keď prvoinstančný súd rozsiahlo a predovšetkým preskúmateľne odôvodnil svoj záver o neexistencii dôvodov pre uplatnenie ustanovenia § 257 CSP. Odvolací súd, pokiaľ išlo o dôvod vzťahujúci sa k strane sporu, iba formalisticky poukázal na osobné a sociálne pomery žalobkyne a jej vek, bez toho, aby náležite zdôvodnil, ktoré konkrétne aspekty pomerov žalobkyne podľa jeho názoru zakladajú dôvod hodný osobitného zreteľa (prípadne s odkazom na výsledky vykonaného dokazovania v tomto smere). Pritom ani samotná skutočnosť vysokého veku strany sporu nemôže bez ďalšieho preukazovať jej nepriaznivé sociálne, zdravotné či majetkové pomery v intenzite, ktorú predpokladá pre svoju aplikáciu ustanovenia § 257 CSP. Rovnako, pokiaľ odvolací súd poukázal na skutočnosť, že žalovaná pri svojej stavebnej činnosti porušila povinnosť oznámiť žalobkyni uloženie telekomunikačných káblov 15 dní vopred, nie je z napadnutého odôvodnenia vôbec zrejmé, v čom mala spočívať výnimočnosť tejto skutočnosti, prípadne z akých dôvodov ju odvolací považoval za dôvod hodný osobitného zreteľa. Dovolací súd zdôrazňuje, že existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa musí súd vo svojom rozhodnutí riadne a presvedčivo odôvodniť, pretože v opačnom prípade jeho postup signalizuje znaky svojvôle; tak ako tomu je v prejednávanom prípade.

19. V posudzovanom spore dovolací súd preto dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti nespĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho treba považovať za nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu odníma strane sporu možnosť uskutočňovať procesné práva a v konečnom dôsledku porušuje jej právo na spravodlivý súdny proces [čo zakladá vadu konania podľa § 431 ods. 1 CSP v spojení s § 420

písm. f) CSP], pretože jej upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

20. Z tohto dôvodu je dovolanie žalovanej procesne prípustné podľa § 420 písm. f) CSP a dovolateľka v ňom dôvodne namieta ňou uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože jej týmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo znemožnené realizovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

21. Vzhľadom na zistenie, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

22. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.